

[eu och facket]

Stor majoritet av irländarna röstade ja till Lissabon. Eller?

Ja-sidan vann en betryggande seger andra gången irländarna röstade om EU:s förslag till ny grundlag, Lissabonfördraget. Mer än två tredjedelar av väljarna röstade för Lissabonfördraget.

När alla röster var räknade hade ja-sidan 67,13 procent mot nej-sidan 32,87 procent. I bara två av total 43 valkretsar vann nej-sidan, Donegal North East och Donegal South West i norra Irland.

Valdeltagande blev 59 procent med 1.214.268 röster för Lissabonfördraget och 594.606 röster mot. Valdeltagandet var högre än vid den första folkomröstningen i juni förra året då 53,13 procent av irländarna gick till vallokalerna.

Vid den första folkomröstningen om Lissabonfördraget förkastades fördraget med 53,4 procent mot 46,6 procent. 862.415 personer röstade då nej till fördraget. Vid den andra folkomröstningen tappade nej-sidan nästan en tredjedel, närmare bestämt 267.809 röster.

Patricia McKenna, ordförande i Peoples Movement, menar att ja-sidan har utnyttjat den ekonomiska krisen för att skrämja folket att ändra uppfattning och rösta ja till Lissabonfördraget.

Den växande massarbetslösheten och regeringens extrema åtstramningspolitik har skapat oro och rädsla bland stora delar av befolkningen. En rädsla som ja-sidan gjorde allt för att exploatera. Hoten om att allt blir ännu värre med ett andra nej gjorde intryck bland människor vars ekonomi och tillvaro

redan slagits sönder.

– Folket röstade inte för Lissabonfördraget utan för jobb, stabilitet och ekonomisk återhämtning, säger Patricia McKenna.

– Ja-sidan har nu ansvaret att leverera när det gäller den ekonomiska krisen. De kan inte avge löften och sedan vända ryggen mot väljarna så fort de inkasserat deras röster.

Paraplyorganisationen Vote No to the Lisbon Treaty, där bland annat Peoples Movement och vänsterpartiet Sinn Fein ingår, säger i ett pressmeddelande att ja-sidans seger i folkomröstningen är resultat av ihärdigt översitteri, hot och lögn från regeringen, oppositionen, ledningen för EU och majoriteten av ledningen för den irländska fackföreningsrörelsen.

– Samtidigt som vi accepterar utfallet av folkomröstningen, anser vi att godkännandet av ett antidemokratiskt fördrag har uppnåtts med odemokratiska metoder.

– Snarare än att skapa jobb, kommer Lissabonfördraget att tvinga fram nedskärningar i de offentliga utgifterna och därmed förvärra den ekonomiska krisen – i synnerhet för de fattiga.

Vote No to the Lisbon Treaty konstaterar att kampen mot Lissabonfördraget är till ända, men att kampen mot nyliberalismen och militarismen kommer att fortsätta.

– Vi kommer att arbeta för att skapa bredast möjliga motstånd mot regeringens åtstramningspolitik och framtida förräderi från ledningen för arbetarrörelsen i Irland.

Gösta Torstensson

Bli med i Folkrörelsen Nej till EU:s Fackliga Nätverk

Lavaldomen och EU:s utstationeringsdirektiv visar att EU är ett allvarligt hot mot den svenska arbetsmarknadsmodellen med konflikträtt och kollektivavtal, eller med andra ord ett grundskott mot de landvinningar som svensk fackföreningsrörelse gjort de senaste hundra åren.

Lissabonfördraget, den nya EU-grundlagen, innebär inget skydd för de fackliga rättigheterna såsom det hävdas från LO-ledningen och andra EU-entusiaster. Tvärtom så innebär Lissabonfördraget i praktiken att Lavaldomen och andra antifackliga EU-domar grundlagsfästs, dvs. de blir cementerade och opåverkbara för politiska beslutsfattare.

Och, som vanligt i EU-sammanhang, det kommer mera. På riksdagens bord ligger en proposition som syftar till att införliva EU:s tjänstedirektiv i svensk lagstiftning, vilket medför att låglönekonkurrensen kommer att breda ut sig än mer.

EU-kommissionen kommer inom kort att lägga fram ett säsongsarbetardirektiv som enligt LO:s ordförande Wanja Lundby-Wedin öppnar för "en total avreglering av arbetsmarknaden".

För att bjuda motstånd mot denna förödande utveckling har Folkrörelsen Nej till EU initierat ett tvärfackligt nätverk, Folkrörelsen Nej till EU:s Fackliga Nätverk. Det är öppet för dig som är fackligt aktiv (eller bara medlem) och EU-kritisk. Det kostar ingenting och du behöver inte vara

medlem i Folkrörelsen Nej till EU (men det är inget hinder).

Nätverkets syfte är utbyte av information, kunskapsuppbyggnad samt att anordna och samordna olika aktiviteter. Nätverket har startat som en mejlgrupp för informationsspridning och med att producera ett digitalt nyhetsbrev. Det kommer också att beredas utrymme för nätverket på hemsidan www.nejtill.eu.se. Efterhand avser vi att anordna seminarier, hearingar, studiecirklar etc.

Nätverket avser också att etablera kontakt och samarbete med andra fackligt inriktade EU-kritiska organisationer, såsom Fagbevaegelsen Mod Unionen i Danmark, Trade Unionists Against the EU Constitution i England och Nei til EU:s Faglig utvalg i Norge.

Nätverket administreras av Gösta Torstensson, Folkrörelsen Nej till EU (och passiv medlem i Kommunal). Du som vill bli med i nätverket mejlar gosta.torstensson@nejtill.eu.se. För mer information ring 070-286 08 70.

Eva Anderzon, Kommunalarbetareförbundet
Jan-Erik Gustafsson, Fackförbundet ST
Jannika Fahlander, Handelsanställdas Förbund
Jannis Konstantis, Fackförbundet Seko
Kent Wahlberg, Livsmedelsarbetareförbundet
Maria Pohn, Vårdförbundet
Mats Norrstad, Lärarförbundet
Minna Pyykölä, Journalistförbundet
Patrik Ljunggren, Transportarbetareförbundet
Peter Lilja, Industrifacket Metall
Rolf Axelsson, Hamnarbetareförbundet

Nu står det 1-1. När ska Irland rösta tredje gången?

”Folket har talat med tydlig röst”, förklarade Irlands premiärminister Brian Cowen när det stod klart att ja-sidan vunnit den andra ronden i matchen om Irland och Lissabonfördraget.

Förra gången det irländska folket talade ”med tydlig röst”, i juni 2008 då Lissabonfördraget förkastades av 54,3 procent, bad Brian Cowen sina kollegor i de andra 26 EU-länderna om tid för att analysera varför folket talat som det gjorde.

Ett halvår senare hade den irländska regeringen kommit fram till att det inte (naturligtvis) var själva Lissabonfördraget folket hade röstat nej till, utan deras ”betänkligheter” handlade bara om abortfrågan, skattepolitiken och neutralitetspolitiken samt att Irland skulle förlora ”sin” EU-kommissionär.

Vid EU-toppmötet i december förra året kom närvarande stats- och regeringschefer överens om att utnyttja en nödutgång i det ännu inte antagna Lissabonfördraget och utlovade att EU-kommissionen även efter 2014 ska bestå av en ledamot per medlemsland. (Men eftersom man inte skulle ändra något i Lissabonfördraget är detta löfte enbart skrivit i sand.)

Och på EU-toppmötet i juni togs ett ”beslut” som innebar att Irland fick ”rättsliga garantier” avseende ”skattepolitik, rätten till liv, utbildning och familjen samt Irlands traditionella neutralitetspolitik”.

I sak innebär dessa ”rättsliga garantier” inget nytt. Syftet är att ”lugna det irländska folket och undanröja dess betänkligheter” såsom det formulerades i beslutet vid EU-toppmötet i juni. Det var heller inte nu fråga om någon förändring av Lissabonfördraget. ”De rättsliga garantierna gäller bara Irland och ändrar ingenting i själva fördraget”, sade Fredrik Reinfeldt vid en presskonferens efter toppmötet i Bryssel.

På Svenska Dagbladets ledarsida kunde man läsa under rubriken ”EU-kosmetik ska vinna irländarnas röster” om att irländarna i höst skulle folkomrösta en gång till om ”i princip samma sak”. Men nu med tillägget: ”Vi garanterar att ni inte ska tvingas göra det ni ändå inte behöver göra.”

Men dessa tomma löften var tillräckliga för att Brian Cowen skulle påbjuda en andra folkomröstning om Lissabonfördraget. Resultatet blev

denna gång att 67,13 procent röstade som det irländska och europeiska makttablissemanget anbefallde.

Ja-sidans seger är odiskutabel (även om metoderna lämnar mycket i övrigt att önska). Grattis Brian Cowen. Nu står det 1-1 i matchen om Irland och Lissabonfördraget.

Nu förväntar vi oss att den irländska regeringen vid EU-toppmötet i slutet av oktober återigen ber regeringarna i de andra 26 EU-länderna om tid för att analysera vad det är irländarna har röstat ja till.

Kan vi vara säkra på att det är Lissabonfördraget irländarna har bejakat? Och i så fall varför, eftersom irländarna röstade om exakt samma fördrag som de en gång röstat nej till?

Den samlade ja-sidans kampanj inför den andra folkomröstningen handlade om helt andra problem än Lissabonfördraget. Inget av de mängder av plakat som ja-sidans politiska partier och olika täckorganisationer, såsom ”Ireland for Europe” och ”Europe for Ireland”, hade hängt upp i Dublin och runt om på Irland handlade om själva föremålet för folkomröstningen. Budskapen var istället ”Vote for Jobs”, ”Yes for the Economy”, ”Vote for Recovery”, för att nämna några typiska provstycken.

UNDER RUBRIKEN ”TACKA KRISEN” konstaterar Expressens ledarredaktion: ”Hade det inte varit för den globala finanskrisen och det allvarliga konjunkturläget hade irländarna i stället möjligen vidhållit sitt nej.”

Mot denna bakgrund ligger det nära till hands att den irländska regeringen med det snaraste framställer en formell begäran om att inkommande EU-toppmöte ska utskryta ”rättsliga garantier” till det irländska folket avseende att Lissabonfördraget medför avskaffad arbetslöshet och lösning på den ekonomiska krisen och därefter låter det irländska folket att gå till valurnorna igen.

Allt annat vore ett ”demokratiskt spektakel” (för att låna ett träffande uttryck från Dagens Nyheters ledarsida). För det kan väl inte vara så (otäcka tanke) att det bara är när folket inte röstar som etablissemanget kommenderar, som man kör folkomröstningar i repris.

Brian Cowen och Fredrik Reinfeldt: När kommer den tredje ronden i matchen Irland versus Lissabonfördraget?

Gösta Torstensson

Strejkrätten begränsas till följd av Lavaldomen

Den 8 oktober fattade regeringen beslut om en lagrådsremiss med förslag till åtgärder med anledning av EU-domstolens avgörande i Lavaldomen. Regeringen föreslår att fackföreningarnas rätt till stridsåtgärder mot utländska företag bland annat ska begränsas till minimilöner.

Från april 2010 vill regeringen införa nya regler för hur kollektivavtal ska träffas mellan svenska fack och gästande utländska företag. Den så kallade Lex Britannia, som ger facken konflikt-rätt för att tvinga fram svenska avtal, avskaffas helt.

Som en följd av Lavaldomen får inte facket vidta konfliktåtgärder för att tvinga gästande företag att betala samma löner och villkor som svenska löntagare har. Istället gäller konflikt-rätten endast när facket vill tvinga fram en viss miniminivå för de anställda.

Regeringen värjer sig dock från att införa statliga minimilöner vilket är vanligt i flera EU-länder. Den uppgiften överlämnas, i enlighet med den traditionella svenska förhandlingsmodellen, till arbetsmarknadens parter som får förhandla fram nationella branschavtal med minimilöner för utländska löntagare.

– Vi är bundna av EU-rätten och är skyldiga att ändra vår lagstiftning. Det finns inte så många sätt att göra det på som både säkerställer den svenska modellen och som samtidigt är förenligt med EU-rätten, säger arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m).

En annan viktig förutsättning för att facket ska

få ta till konfliktåtgärder är att de utländska företagens anställningsvillkor är sämre än villkoren i den så kallade hårda kärnan. Där ingår minimiregler för lön, arbetstid, semester, arbetsmiljö och diskriminering.

Dessutom införs en regel där arbetsgivare måste kunna bevisa att det redan finns ett avtal som uppfyller minimivillkor för att slippa en konflikt. Ytterst blir det Arbetsdomstolen som får avgöra om de utländska avtalen uppfyller kraven.

– Arbetsgivaren måste kunna visa att vissa villkor verkligen tillämpas för de utstationerade arbetstagarna för att undgå konflikt, säger Sven Otto Littorin.

Från fackligt håll är man skeptisk till de utländska avtalens bevisvärde.

– Av erfarenhet vet vi att utländska avtal kan vara mycket svåra att kontrollera. Det ska mycket till om arbetsdomstolen ska ifrågasätta ett avtal. Jag tror inte att domstolen tar kontakt med arbetstagarna när de lämnat Sverige för att kontrollera om de anställda fått betalt enligt avtal, säger LO-jurist Claes-Mikael Jonsson.

Jan-Erik Gustafsson

Nu ska svensk arbetsrätt EU-anpassas

Inför folkomröstningen om svenskt EU-medlemskap 1994 var frågan om den svenska kollektivavtalsmodellen hett omdiskuterad. Ledande fackliga företrädare gjorde tydligt att ett villkor för att ställa sig bakom ett svenskt medlemskap var att fackets rätt att vidta stridsåtgärder för att kräva kollektivavtal också med utländska företag kunde garanteras.

Enligt den av ledningen för fackföreningsrörelsen tillskapade och uppbackade kampanjorganisationen "Löntagare för Europa", där bland annat Erland Olausson, då chef för LO-Rättskydd, ingick, innebar det svenska medlemskap-savtalet att "vi får respekt för att avtal skall gälla från första dagen, även för utländska entreprenörer med tillfällig arbetskraft i Sverige".

EU-domstolens yttrande över Byggnads och Elektrikerförbundets blockad i Vaxholm hösten/vintern 2004, har visat att de så kallade garantierna var värdelösa. (Precis vad vi EU-motståndare varnade för inför folkomröstningen 1994.) EU-domstolen slår fast att det är ett hinder för den fria rörligheten att kräva något annat än minimi-

BILD: ROBERT NBERG

lön och att det är diskriminerande att fackförbunden kan tränga undan utländska kollektivavtal oavsett vad som står i dem. Vaxholmsdomen (eller Lavaldomen som man säger inom EU) öppnar upp för lönedumpning och bakbinder fackföreningar genom att frånta dem den grundlagsreglerade rätten att vidta stridsåtgärder.

Den 8 oktober fattade regeringen beslut om en lagrådsremiss med förslag till åtgärder med anledning av Lavaldomen. Regeringen föreslår att den så kallade Lex Britannia, som ger facken konflikträtt för att tvinga fram svenska avtal, avskaffas helt och att fackföreningarnas rätt till stridsåtgärder mot utländska företag bland annat ska begränsas till minimilöner.

Rätten att sluta kollektivavtal och tillgripa konfliktåtgärder, tillsammans med principen om lika lön för lika arbete är grunden för den svenska arbetsmarknadsmodellen. När EU:s domstol röjer väg för att utländska företag ska kunna arbeta i Sverige utan att sluta svenska avtal så är det dubbelt osolidariskt. Det gör det sanktionerat att utnyttja arbetskraft från andra EU-länder till sämre villkor än deras svenska arbetskamrater. I sin förlängning hotar det de svenska löntagarnas löner och arbetsvillkor när de tvingas konkurrera med arbetstagare med helt andra villkor.

Vid upprepade tillfällen åren innan EU-domstolens avgörande i Lavalmålet varnade Erland Olausson, nu i egenskap av vice ordförande i LO, för vad som skulle bli konsekvenserna om utslaget skulle bli som det sedermera blev. ”Då har de grundläggande förutsättningarna för vårt medlemskap i EU raderats. Då är det min övertygelse att vi inte kan vara med i den klubben.”

Eva-Britt Svensson

Nej till privatisering av Posten i Frankrike

I början av oktober genomfördes en inofficiell omröstning om den franska postens framtid. Facken och flera vänsterpartier upprättade ”röstkontor” på gator och torg. Drygt två miljoner personer deltog, varav lejonparten uttalade sig mot en förändring av Postensstatus.

– Invånarna är fästa vid sin postservice. Den är starkt förknippad med landets historia, säger Jean-François Dannelly ledare för facket CGT:s postfederation.

Stärkta av deltagandet kräver nu facken att regeringen organiserar en regelrätt folkomröstning om framtiden för den franska Posten. Detta helstatliga bolag ska snart förvandlas till ett aktiebolag. Regeringen säger att det handlar om en teknisk fråga, och har ”lovat” att Posten inte ska privatiseras.

– Samma löfte gavs både när France Telecom och elbolaget EDF blev aktiebolag. Vi har sett vad som hände där.

Lavaldomen – ett av 86 förslag från regeringen

Fram till den 21 januari nästa år planerar regeringen att lägga fram 86 propositioner som ska behandlas av riksdagen under hösten eller i vår. Ett av de mer politiskt känsliga förslagen gäller hur svensk arbetsrätt ska ändras efter EU-domstolens utslag i Lavalmålet. Domstolen ansåg att stridsåtgärden gick för långt och regeringens utredare har föreslagit en begränsning av fackens stridsåtgärder i liknande fall.

Men exakt hur regeringen väljer att utforma förslaget visar sig den 27 november då propositionen ska lämnas. Ett beslut ska fattas i riksdagen våren 2010.

Bland de planerade propositionerna finns också ett förslag om reformerad grundlag som kommer strax före jul. Stommen är slutsatserna från den parlamentariska grundlagsutredningen. Där var de sju riksdagspartierna eniga om bland annat att det i regeringsformen ska slås fast att Sverige är EU-medlem.

EU:s tjänstedirektivet banar väg för låglönekonkurrens

Sedan EU, med dess fria rörlighet över gränserna för kapital, företag och arbetskraft, expanderat geografiskt i östra Europa har det blivit allt vanligare att företag med billigare arbetskraft från de nya medlemsländerna konkurrerar ut den svenska arbetskraften. På de senaste fyra-fem åren har antalet utländska byggföretag på svensk arbetsmarknad mer än tredubblats. Denna låglönekonkurrens kommer att breda ut sig än mer, i synnerhet efter Lavaldomen, när EU:s så kallade tjänstedirektiv träder i kraft.

I början av 2004 presenterade EU-kommissionen ett förslag till hur tjänsthandeln inom EU ska regleras, eller snarare avregleras, det så kallade tjänstedirektivet. Det mest uppmärksammade i kommissionens förslag var en så kallad ursprungslandsprincip, vilken innebär att tjänsteföretaget endast ska omfattas av den lagstiftning som existerar i det land där tjänsteföretaget är etablerat. En polsk firma ska alltså tillämpa polska löner och villkor i Sverige.

EU-kommissionens direktivförslag skapade en stormig debatt, såväl i Sverige som i övriga EU. Svenskt Näringsliv välkomnade förslaget, LO, TCO och Saco menade att det skulle kunna få negativa effekter på bland annat de svenska kollektivavtalen.

I ETT GEMENSAMT BREV TILL EU-kommissionären Frits Bolkestein hösten 2004 framförde ordförande för LO, TCO och Saco förslag om att det ”i direkta skrivningar” i tjänstedirektivet ”slås fast att direktivet inte får innebära några inskränkningar i föreningsfriheten, den fria förhandlingsrätten, rätten att teckna kollektivavtal och rätten att vidta stridsåtgärder”.

Samt att det klargörs i tjänstedirektivet att ”löner och arbetsvillkor normalt skall regleras i kollektivavtal i landet där verksamheten utförs”. Det måste även förtydligas att direktivet ”inte hindrar en tillämpning av förmånligare arbets- och anställningsvillkor än den miniminivå som anges i utstationeringsdirektivet”.

Den 16 februari 2006 röstade EU-parlamentet igenom en kompromiss om tjänstedirektivet, efter en maratonvotering med omkring 400 ändrings-

förslag, som stöddes av de två största partigrupperna, socialdemokratiska ESP och kristdemokratiska/konservativa EPP-ED.

Kompromissen innebär bland annat att ursprungslandsprincipen togs bort och ersattes med ”friheten att tillhandahålla tjänster”, vilket innebär att företag från annat EU-land har rätten att etablera sig, men att värdlandet får ställa krav som rör säkerhet, miljöskydd, folkhälsa och anställningsvillkor

Den 4 april 2006 lade EU-kommissionen fram ett reviderat förslag till tjänstedirektiv. Ursprungslandsprincipen hade ersatts med en allmän huvudregel om att medlemsländerna inte får hindra tillträdet till den egna tjänstemarknaden. Dessutom fastslogs det direktivet inte ska påverka arbets- och anställningsvillkoren. Det ska inte heller påverka rätten att vidta stridsåtgärder eller rätten att strejka. Men i de fall som tjänstedirektivet krockar med andra rättsakter, såsom utstationeringsdirektivet, så ska tjänstedirektivet stå tillbaka.

SAMTIDIGT SOM EU-KOMMISSIONEN lade fram sitt nya förslag till tjänstedirektiv, presenterade kommissionären Vladimir Spidla ett dokument med riktlinjer för hur direktivet om utstationering av arbetstagare ska tolkas.

I utstationeringsdirektivet sägs att det är värdlandets regler som ska gälla, när arbetare från ett EU-land är tillfälligt stationerade i ett annat EU-land.

”De reglerna får dock inte utnyttjas för att godtyckligt begränsa rätten att utföra tjänster i andra länder. Vi ska kontrollera att så inte sker och använda våra rättsliga instrument för att länderna ska leva upp till det kravet”, sade Vladimir Spidla, kommissionär med ansvar för arbetsmarknad, vid en presskonferens.

[Vad det kan betyda konkret framgår av att Charlie McCreevy, kommissionär med ansvar för den inre marknaden, ansåg att den svenska hantveringen av konflikten mellan fackförbundet Byggnads och de lettiska byggnadsarbetarna i Vaxholm var ett brott mot EU:s fördrag. ”Det handlar om den fria rörligheten, och det finns även frågor kring utstationeringsdirektivet”, sade McCreevy när han i början av oktober 2005 besökte Stockholm.]

I juni 2006 lyckades näringsministrarna i EU efter många och långa diskussioner ena sig om gemensam ståndpunkt rörande tjänstedirektivet.

Flera av de nya medlemsländerna i Öst- och Centraleuropa försökte under förhandlingarna få till stånd förändringar i parlamentets kompromiss. Bland annat uttryckte Lettland, Litauen, Slovakien, Slovenien och Tjeckien önskemål om ändringar i direktivets skrivningar om arbetsrätten. Vid den slutliga omröstningen ställde sig dock i princip samtliga länder bakom parlamentets kompromiss, bortsett från ett antal smärre förändringar. Endast Litauen avstod från att rösta.

Inre marknadsutskottet, som var huvudutskott för tjänstedirektivet i EU-parlamentet, röstade under hösten 2006 ned elva ändringsförslag som lagts fram av den föredragande socialdemokraten Evelyn Gebhardt inför parlamentets andra läsning av direktivet. Ändringarna skulle bland annat ha minskat EU-domstolens inflytande över direktivet och förtydligat att nationell praxis gäller i arbetsrätten på den överstatliga tjänstemarknaden.

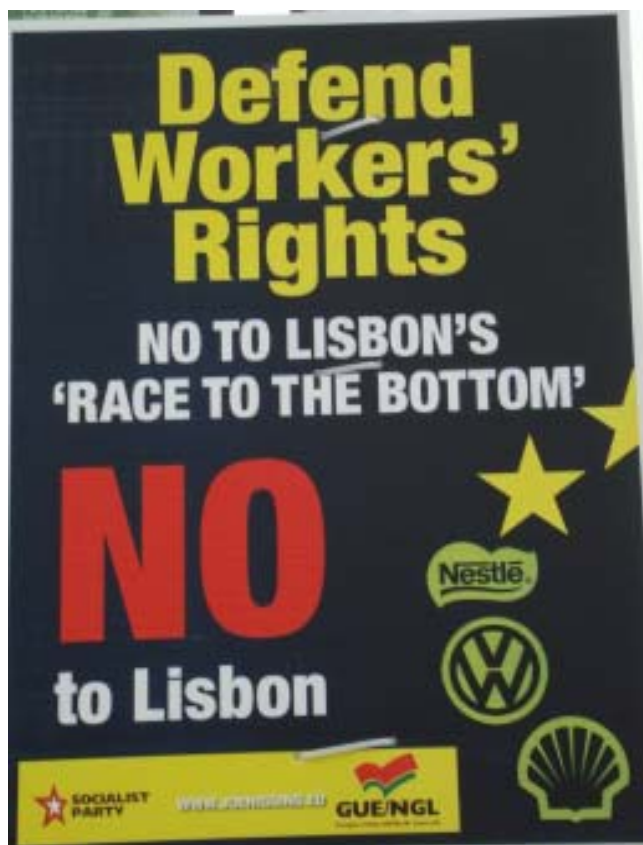
Gebhardt föreslog en skrivning om att tjänstedirektivet inte ska påverka nationell lagstiftning "och praxis", med tillägget "i synnerhet bestämmelser som avser förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare". Det nya var de två små orden "och praxis", och det förklarande tillägget. Det var en markering att svenska och danska kollektivavtal ska jämföras med lagstiftad arbetsrätt i andra länder.

Men de konservativa och liberala ledamöterna röstade mot ändringarna och de flesta socialdemokrater lade ned sina röster. Istället antog inre marknadsutskottet den kompromiss som både parlamentet och ministerrådet godkände i den första läsningen.

INGEN VET EGENLIGEN VAD tjänstedirektivet kommer att betyda i praktiken. Mycket är oklart, särskilt sedan direktivutkastet stötts och blötts i det snåriga EU-systemet och resulterat i luddiga undantag och suddiga kompromisser. Efter att tjänstedirektivet trätt i kraft kommer dess tillämpning säkert att avgöras av EU:s domstol. Som vanligt finns djävulen i detaljerna.

Ett exempel: I det antagna tjänstedirektivet har man plockat bort arbetsrätten, istället hänvisar man till EU:s utstationeringsdirektiv som därmed blir den lagtext som kommer att reglera de arbetsrättsliga aspekterna av tjänstedirektivet.

Utstationeringsdirektivet säger att värdlandets regler ska gälla när arbetstagare från ett EU-land

tillfälligt arbetar i ett annat. Men enligt EU-domstolens avgörande i Laval-fallet får bara de minimikrav som anges i utstationeringsdirektivet försvaras med hjälp av stridsåtgärder. Därmed gör man minimilöner och andra villkor till tak i stället för golv, vilket ur ett fackligt perspektiv öppnar för social dumpning.

EU:s domstol har därmed bakvägen infört den ursprungslandsprincip som fanns med i det kommissionsförslag till tjänstedirektiv som avvisades av EU-parlamentet och EU:s ministerråd. [Det säger något om EU-parlamentets betydelselöshet och om EU-domstolens maktfullkomlighet.]

Av de omkring 400 ändringsförslagen som EU-parlamentarikerna hade att ta ställning till i omröstningen i februari 2006 fanns ett mycket viktigt som vänstergruppen i parlamentet hade lagt fram. Det handlade om motsatsen till ursprungslandsprincipen – en uttalad och entydig värdlandsprincip.

Hade förslaget antagits hade det i princip varit klart att svenska lagar, regler och avtal ska gälla för alla företag, inhemska eller utländska, som verkar i Sverige. Tjänstedirektivet hade oskadliggjorts. Vi skulle slippa fler Vaxholmsfall i framtiden. Men förslaget röstades ned, av bland andra de svenska socialdemokraterna i EU-parlamentet.

Gösta Torstensson

Tjänstedirektivet äventyrar rätten att förhandla om kollektivavtal

Den 14 januari 2004 presenterade EU-kommissionen sitt förslag till tjänstedirektiv, som också kommit att kallas för Bolkensteindirektivet (efter kommissionären Fritz Bolkenstein som lanserade förslaget). Tjänstedirektivförslaget blev mycket omdebatterat och orsakade protester från fackligt håll. Risk för lönedumpning och svårigheter att kontrollera avtalen, var farhågorna för facken då de såg förslaget.

I ett gemensamt brev till EU-kommissionären Frits Bolkestein hösten 2004 framförde ordförandena för LO, TCO och Saco synpunkter på förslaget till tjänstedirektiv. Bland annat skrev man att det vara möjligt ”att kräva att företag ska ha en representant i det land tjänsterna utförs. Denna representant ska ha fullmakt att företräda företaget i alla fackliga angelägenheter, som rör den verksamhet som utövas i värdlandet, t ex teckna kollektivavtal, ansvara för att dessa följs samt för att arbetsmarknadslagstiftningen efterlevs”.

Efter två års manglande i EU:s trassliga beslutsprocess kom ett nytt omarbetat förslag från EU-kommissionen som efter ytterligare kompromisser mellan parlamentet och ministerrådet röstades igenom. Det nya förslaget skulle inte påverka arbetsrätten och kollektivavtalen.

– Vi fick också bort en skrivning som sa att länderna inte skulle få kräva att de utländska företagen skulle ha representanter på plats, säger Jan Andersson, tidigare EU-parlamentariker för socialdemokraterna.

MEDLEMSLÄNDERNA SKULLE ÄVEN i framtiden ha rätt att kräva att utländska bolag ska ha en person på plats i landet. Det hade EU-kommissionen först varit emot. Sverige kunde behålla kravet att utländska företag som verkar tillfälligt i landet måste ha en filial i Sverige.

Filiallagen säger att utländska företag som ska verka tillfälligt i Sverige måste registrera sig.

I dag finns en förordning som säger att utländska bolag som bedriver tillfällig verksamhet måste registrera en filial i landet, byggbranschen är dock undantagen.

Men i början av december förra året damp det

ned ett brev hos regeringen. I en så kallad öppningsskrivelse ställde EU-kommissionen en rad frågor om filiallagens innebörd med begäran om snabbt svar och ett avslutande hot om att inleda ett formellt fördragsbrottsförfarande.

I den propositionen som regeringen lade fram den 20 maj 2009 skriver den att kravet på en föreståndare som bor i Sverige kan uppfattas så att det strider mot tjänstedirektivets regler om etableringsfrihet. Därför ska det avskaffas för näringsidkare från länder inom EES-området (EU-länderna samt Norge, Island och Liechtenstein). I framtiden ska utländska företag från EES-området inte behöva registrera en filial om de har en tillfällig verksamhet i Sverige.

DE FACKLIGA ORGANISATIONERNAS RÄTT att förhandla och ingå och tillämpa kollektivavtal äventyras om det inte finns en behörig representant för arbetsgivarna i Sverige. I framtiden kan facken tvingas resa till Cypern, Portugal, Bulgarien eller andra länder för att förhandla om kollektivavtal, något som i praktiken är omöjligt.

Det här har fått de fackliga organisationerna att reagera. LO:s ordförande Wanja Lundby-Wedin har tillsammans med Sture Nordh på TCO och Anna Ekström på Saco ställt sig bakom ett gemensamt yttrande.

De fackliga organisationerna skriver att regeringens förändring kommer att ”innebära att antalet utländska företag som bedriver verksamhet i Sverige utan behörig representant kommer att öka”.

Regeringen tror att ett nytt informationssystem (IMI) som byggs upp i EU ska göra att myndigheter framöver ska kunna få fram uppgifter om de utländska företagen, men systemet är under uppbyggnad och det är svårt att säga vilken betydelse det att få.

En annan oklarhet är vad som händer med de i dag cirka 1.900 utländska filialer som är registrerade i Sverige. Hur många som är från EES-området är oklart.

Men klart är att ju mer EU-ländernas ekonomier flätas ihop, desto fler juridiska strider flamar upp om vilka länders regler som ska gälla på arbetsmarknaden. Och sista ordet i sådana strider har den allsmäktiga EU:s domstol i Luxemburg. EU-domstolen har i en dom mot Luxemburg sagt att kravet på bosättning inte accepteras.

Gösta Torstensson

Regeringen tillsätter utredning om bemanningsföretagsdirektivet

Enligt ett EU-direktiv från december 2008 ska anställda i bemanningsföretag ha samma anställningsvillkor som personal i de företag de hyrs ut till, den så kallade likabehandlingsprincipen. Bemanningsföretagsdirektivet säger också att det i EU:s medlemsstater inte får finnas "omotiverade hinder" mot att anlita bemanningsföretag.

Regeringen har därför beslutat att tillsätta en utredning som ska föreslå åtgärder för att genomföra bemanningsföretagsdirektivet i Sverige. Uppdraget går till Birgitta Nyström, professor i arbetsrätt vid Lunds Universitet.

I Sverige bestäms arbets- och anställningsvillkor i kollektivavtal, även i bemanningsbranschen.

– Jag är övertygad om att utredaren kommer att hitta en lösning som så lite som möjligt påverkar de kollektivavtal som finns, säger arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m).

Utredningsdirektiven är öppett skrivna. Utgångspunkten är att EU-direktivet ska genomföras på ett sätt som beaktar den svenska arbetsmarknadsmodellen, där arbets- och anställningsvillkor i första hand regleras genom kollektivavtal. Utredaren kommer därför att i samråd med arbetsmarknadens parter utreda vad som måste göras för att så lite som möjligt påverka befintliga lösningar för bemanningsföretagsanställda i Sverige. Den svenska bemanningsbranschen präglas av att ett mycket stort antal företag och anställda omfattas av kollektivavtal.

EN ANNAN DEL AV UPPDRAGET ÄR att se över svensk lagstiftning i syfte att undanröja regler som hindrar användandet av bemanningsföretag. Enligt bemanningsföretagsdirektivet får sådana hinder förekomma endast om de kan motiveras utifrån vissa angivna intressen, såsom skyddet för arbetstagarna samt hälsa och säkerhet i arbetet. (I en rad avgöranden avseende andra EU-direktiv med arbetsrättsliga konsekvenser har EU-domstolen intagit en mycket restriktiv hållning till sådana undantag.)

Redan idag orsakar inhyrning av arbetskraft oreda och problem på arbetsplatserna. Rätten att ersätta uppsagda anställda med inhyrd personal har i praktiken utvecklats till en stridsåtgärd i

Bild: ROBERT NYBERG

händerna på arbetsgivaren.

Det finns gott om exempel där arbetsgivare på olika sätt använt inhyrning, eller hot om inhyrning, i syfte att kringgå avtal och dumpa löner och villkor.

På Lagena, Systembolagets lager i Jordbro, genomfördes en vild strejk i början av sommaren. Grunden till konflikten var ett varsel på 33 personer, som enligt företaget lades eftersom man anser sig ha behov av mer "flexibel" bemanning, och vill ersätta fast anställd personal med inhyrd. Men enligt Handelsklubben erbjöd arbetsgivaren facket att köpa tillbaka ett antal varsel mot olika försämringar i arbetsvillkoren. Alltså en ren utpressningsstrategi i syfte att pressa facket att gå med på avtalsförsämringar.

I krisens spår räknar både bemanningsbranschen och fackliga organisationer med att inhyrningen kommer att öka, vilket riskerar leda till att problemen breder ut sig på hela arbetsmarknaden.

Som lök på laxen kommer nu EU:s bemanningsdirektiv som bland annat syftar till att eliminera "omotiverade hinder" mot att anlita bemanningsföretag, såväl svenska som utländska.

Nyströms utredning ska vara klar senast 29 oktober 2010. EU-direktivet ska vara genomfört i medlemsstaterna senast 5 december 2011.

Jan-Erik Gustafsson

Brittisk högerextremism starkare än på länge

I Storbritannien är hotet från extremhögern större i dag än det var på 1970-talet. Då var det fascistiska National Front som infekterade den brittiska politiken. I dag kommer hotet från BNP och den nya gruppen English Defence League.

Storbritannien har drabbats hårt av den ekonomiska krisen, skadats av korruptionsskandaler bland landets parlamentariker, och har nästintill paralyserats av skräck för att det ska ske fler islamistiska terrorattacker av det slag som dödade 56 människor och skadade 700 den 7 juli 2005. Landet konfronteras nu av en extremhöger som är övertygad om att deras tid har kommit. Högerextremismen i landet fick framför allt ett massivt uppsving då två kandidater från det fascistiska British National Party, BNP, valdes in med 943.000 röster (6,2 procent) till EU-parlamentet i juni i år.

BNP har – på grund av en försvagad fackföreningsrörelse och avsaknaden av att seriöst vänsteralternativ – kunnat manipulera den berättigade ilska som finns hos delar av den vita arbetarklassen som känner sig övergiven av Gordon Browns nya Labour, och BNP har kunnat driva denna ilska i rasistisk riktning. Gräsrotsrasism och islamofobi är nu därför stora problem i Storbritannien.

Inget symboliserar detta mer än den plötsliga framväxten av den anti-muslimska English Defence League, EDL, och dess walesiska och skotska motsvarigheter. Det är en mobb som framför allt består av fotbollshuliganer. Och de är fast beslutna att ta sin både våldsamma och socialt och etniskt splittrande politik till gatorna.

EN TIDIGARE OKÄND PERSON har nu framträtt som en av huvudaktörerna bakom EDL: Alan Lake, en affärsman från London som ser EDL som en potentiell "gatuarmé" som kan sättas in mot den så kallade "islamiseringen" av Storbritannien. Lake talade på en av Sverigedemokraternas arrangerade anti-islamisk konferens i Malmö förra månaden. Han sade där att det är nödvändigt att bygga en anti-jihadistisk rörelse.

EDL drivs av 15 nyckelpersoner som samordnar aktivister via mejl och sociala nätverk. Organisationen hävdar att man bara motsätter sig "jihadister" snarare än muslimer som sådana, och

att EDL är multietniskt. Men den ylande mobb som skrek "Vi hatar muslimer" mot pro-palestinska demonstranter i London den 13 september i år bestod bara av vita. Bara några dagar tidigare hade samma anhang invaderat Birmingham i en annan antimuslimsk protest. Då ledde sammandrabbningar med antirasistiska motdemonstranter till att 90 personer greps och att människor som var ute och shoppade tvingades fly undan och söka skydd.

SÄRSKILDA NATIONELLA POLISENHETER som övervakar huliganism, extremistiskt våld och terrorism håller på att utreda EDL. Detta är inte förvånande. Oberoende undersökningar av flera högt uppsatta EDL-profilers bakgrund visar att deras aktiviteter bara är det senaste exemplet på den historiska kopplingen mellan fotbollshuliganer och högerextremism.

Ett av Lakes krav för att bidra ekonomiskt till EDL är att de distanserar sig från grupper som BNP. Dokument från en tidigare BNP-medlem visar dock att Lakes bundsförvanter bland fotbollshuliganerna också har spelat en nyckelroll i BNP i Luton. En av dessa är BNP-medlemmen Davy Cooling, som också är en viktig aktör i EDL:s lokalavdelning i Luton. Att en BNP-medlem finns med i kärnan av EDL:s viktigaste avdelning står i direkt motsättning till deras anspråk på att inte ha samröre med extremhögern.

EDL HAR FÖRSÖKT BESKRIVA SIG själva som oskyldiga åskådare när våldsamheter har brutit ut i samband med deras demonstrationer. Kravallerna i Birmingham tidigare i september skyllde de på gruppen Unite Against Fascism, UAF. Men dessa var inte på plats då 300 EDL-aktivister gick bärsärkagång, vält omkull bilar, krossade fönster och attackerade förbipasserande i Luton i maj i år. Våldsamheter har hittills brutit ut i Luton, Birmingham och Harrow. Kommande EDL-arrangemang är inplanerade i Manchester, Leeds, Swansea och Glasgow och det är troligt att även dessa kommer att sluta i kaos.

Och vad är BNP:s respons på allt detta? Deras ledare Nick Griffin skyller EDL och deras aktiviteter på "sionisterna". Han menar judarna. Det verkar alltså som att Griffin oroar sig över att EDL ska komma att etablera sig som ett parti i direkt konkurrens med hans eget BNP.

Graeme Atkinson

Socialdemokratisk jordskredsseger i Grekland

De grekiska socialdemokraterna Pasok segrade över de konservativa Nea Demokratia med bred marginal i det grekiska valet. Pasok fick tillräckligt med röster för egen majoritet i parlamentet. Partiet fick nästan 44 procent av rösterna och 160 av 300 platser i parlamentet.

Resultatet för det konservativa regeringspartiet Nea Demokratia (Ny Demokrati), som skakats av korruptionsskandaler, var det sämsta i partiets historia. Redan innan valresultatet var helt färdigräknat avgick Kostas Karamanlis som partiordförande för Nea Demokratia.

Valresultatet innebär att Pasokledaren Georgios Papandreou får egen majoritet i parlamentet, och alltså varken blir beroende av kommunistpartiet KKE eller vänsterkoalitionen Syrzia, som fick 8 respektive 5 procent av rösterna.

Grekland befinner sig i en svår ekonomisk situation. Landets två viktigaste näringsgrenar, turismen och rederinäringen, har drabbats hårt av krisen. Grekland har, som flera andra euroländer, långt högre underskott i statsfinanserna än EU:s regler tillåter, men dessutom en statsskuld som motsvarar 110 procent av landets BNP.

PASOKLEDAREN PAPANDREOU HAR lovat ett ekonomiskt paket de första 100 dagarna. Det innebär bland annat tre miljarder euro som ska satsas på att få igång ekonomin.

Men EU-kommissionen har i en så kallad EDP-rapport, Excessive Deficit Pricedure, granskat Greklands ekonomi eftersom landet under en längre period haft ett underskott som strider mot stabilitetspaktens grundregel. I enlighet med EU:s stabilitetspakt får inte underskottet överstiga 3 procent av bruttonationalprodukten. Och den offentliga sektorns bruttoskuld får inte överstiga 60 procent av BNP.

EU-kommissionen har utfärdat en budgetvarning till Grekland med en uppmaning att arbeta fram en detaljplan för att snabbt kunna återställa balansen i ekonomin. Nästa steg handlar om att utfärda en deadline till den grekiska regeringen, där den måste komma till rätta med landets budgetunderskott. Om Grekland inte vidtar åtgärder så kan EU:s ministerråd i slutänden ålägga landet böter.

Trots maktskiftet kan förändringarna grekisk

politik i praktiken bli små.

– Grekland får en ny regering, men ingen ny politik, säger Giannis Konstantis till Arbetaren.

Han bor sedan länge i Sverige, men är medlem i det grekiska kommunistpartiet, KKE, och befann sig i Grekland i samband med parlamentsvalet.

– Pasok är systerparti till våra socialdemokrater, men liknar Nea Demokratia på många områden, bland annat när det gäller privatiseringar av pensions- och utbildningssystemet och inställningen till EU, säger Giannis Konstantis.

Han menar att de spänningar som i slutet av förra året utlöste kravaller i Aten fortfarande finns kvar och att protesterna kommer att blossa upp igen, inte minst då ungdomsarbetslösheten ligger på 20 procent.

– Också inom den fackliga rörelsen finns ett starkt missnöje, även om flera fackföreningar är i händerna på Pasok, säger Giannis Konstantis, som också är ordförande i Seko Klubb 119 och ansluten till Folkrörelsen Nej till EU:s Fackliga Nätverk.

Gösta Torstensson

Den 15 september demonstrerade drygt 2.000 stockholmare mot regeringens högerpolitik. Demonstrationen hade samlats bakom huvudparollen: Vi vägrar betala kapitalismens kris! Folkrörelsen Nej till EU deltog och Jan-Erik Gustafsson fick ett rungande ja när han frågade om demonstrationen ville uttala sitt stöd till Nej-kampanjen på Irland.

